

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2010/11:1 utgiftsområde 15 Studiestöd med förslag till anslag m.m. för budgetåret 2011. Utskottet behandlar även ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2010 som gäller anslagen eller som bedöms ha anslagseffekt budgetåret 2011.

Regeringens budgetförslag innebär att de samlade anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd 2011 uppgår till knappt 23,5 miljarder kronor. Den föreslagna anslagsnivån för 2011 är 634 miljoner kronor lägre än motsvarande nivå 2010.

I propositionen föreslås ändringar i studiestödslagen (1999:1395) som innebär att totalbeloppet i studiemedlet höjs med 498 kr per studiemånad vid heltidsstudier fr.o.m. den 1 juli 2011. Vidare föreslås att den högre bidragsnivån inom studiemedlet fr.o.m. den 1 januari 2011 ska kunna lämnas till studerande som är yngre än 25 år och som har särskilt behov av ett sådant stöd.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker samtliga motioner. Utskottets ställningstagande gäller under förutsättning att riksdagen antar regeringens förslag till utgiftsram för 2011 för utgiftsområde 15 Studiestöd.

S-, V- och MP-ledamöterna respektive SD-ledamöten har i två särskilda yttranden redovisat sina respektive partiers budgetförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Resultat	6
Ändringar i studiestödslagen	8
Anslag m.m. under utgiftsområde 15 Studiestöd	11
1:1 Studiehjälp m.m.	11
1:2 Studiemedel m.m.	12
1:3 Studiemedelsräntor m.m.	15
1:4 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	17
1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	18
1:6 Centrala studiestödsnämnden m.m.	19
1:7 Överklagandenämnden för studiestöd	20
Anslag under utgiftsområde 15 Studiestöd	21
Särskilda yttranden	22
1. Anslag m.m. under utgiftsområde 15 Studiestöd, punkt 2 (S, MP, V)	22
2. Anslag m.m. under utgiftsområde 15 Studiestöd, punkt 2 (SD)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Propositionen	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	25
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens förslag	26
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	27
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	28
Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ändringar i studiestödslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395). Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 15 punkt 1 och avslår motion 2010/11:Ub425 yrkande 2.

2. Anslag m.m. under utgiftsområde 15 Studiestöd

a)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 15 punkt 2.

b)

Riksdagen godkänner att det under 2011 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för studielån till ett belopp om 172 300 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 15 punkt 3 och avslår motion 2010/11:Ub425 yrkande 3.

c)

Riksdagen anvisar för 2011 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 15 punkt 4 och avslår motionerna 2010/11:Ub425 yrkandena 1 och 4 samt 2010/11:Ub460.

Stockholm den 7 december 2010

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Mikael Damberg (S)¹, Louise Malmström (S)², Betty Malmberg (M), Thomas Strand (S)³, Jan Ericson (M), Caroline Helmersson Olsson (S)⁴, Gunilla Svantorp (S)⁵, Nina Lundström (FP), Jabar Amin (MP)⁶, Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD)⁷, Rossana Dinamarca (V)⁸, Erik Bengtzboe (M), Adnan Dibrani (S)⁹, Roger Haddad (FP) och Emil Källström (C).

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 2.

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas regeringens proposition 2010/11:1 utgiftsområde 15 Studiestöd med förslag till anslag m.m. för budgetåret 2011. Utskottet behandlar även ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2010 som gäller anslagen eller som bedöms ha anslagseffekt budgetåret 2011. Utskottets ställningstagande gäller under förutsättning att riksdagen antar regeringens förslag till utgiftsram för 2011 för utgiftsområde 15 Studiestöd. Utskottet tar i det följande kortfattat först upp utgiftsområdets omfattning och utgiftsutvecklingen. Därefter behandlas regeringens redovisning av resultaten för utgiftsområdet. Efter detta behandlas regeringens lagförslag om ändring i studiestödslagen (1999:1395). Regeringens lagförslag finns i *bilaga 4*. Slutligen behandlas regeringens förslag till anslagsbelopp tillsammans med motioner som rör dessa.

En översikt av regeringens förslag till medelsanvisning till anslagen och oppositionens avvikelser i förhållande till regeringens förslag finns i *bilaga 2*.

Utskottets förslag till beslut om anslag för 2011 under utgiftsområde 15 Studiestöd finns i *bilaga 3*.

Utskottets överväganden

Inledning

Utgiftsområde 15 Studiestöd omfattar under 2011 utgifter för olika former av ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet.

Inom utgiftsområdet föreslås att medel ska anvisas för

- studiehjälp i form av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg för studerande inom främst gymnasieskolan
- studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag för studerande med barn
- räntor för studielån tagna i Riksgäldskontoret
- inleverans av kapital till Riksgäldskontoret till följd av avskrivning av studielån
- bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk
- bidrag till vissa studiesociala ändamål
- administration av studiestöd
- hantering av ärenden vid överklaganden av beslut till ÖKS.

Vissa studiestöd är rättighetsstyrda. Detta innebär att anslagsbelastningen, förutom av reglerna för lån och bidrag, främst är beroende av antalet studerande i utbildningar som berättigar till studiestöd, de studerandes val att ansöka om studiestöd och räntekostnader för den totala studielåneskulden i Riksgäldskontoret. Utgiften för vissa andra studiestöd begränsas av anvisade eller tilldelade medel och efterfrågan på dessa stöd.

Bestämmelserna som reglerar rätten till studiehjälp och studiemedel samt återbetalningen av studielån finns främst i studiestödslagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655) samt i CSN:s föreskrifter. Bidrag till kostnader för viss gymnasieutbildning regleras i förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan. Bidrag till kostnader för viss föräldrautbildning i teckenspråk regleras i förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar.

Regeringens budgetförslag innebär att de samlade anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd 2011 uppgår till knappt 23,5 miljarder kronor. Den föreslagna anslagsnivån för 2011 är 634 miljoner kronor lägre än motsvarande nivå 2010. På grund av de föreslagna satsningarna och de satsningar som riksdagen tidigare har beslutat om bedöms utgifterna för studiemedel och studiemedelsräntor öka med 88 miljoner kronor 2011. Jämfört med de beräkningar som gjordes i budgetpropositionen 2010 bedöms utgifterna för

2011 minska med 1 021 miljoner kronor på grund av prisbasbelopps- och ränteförändringar. Utgifterna bedöms vidare öka med 235 miljoner kronor 2011 på grund av att antalet studiemedelstagare bedöms öka. Slutligen bedöms utgifterna öka med 57,8 miljoner kronor 2011 på grund av förändringen av regleringsbeloppen när det gäller den statliga ålderspensionsavgiften.

Resultat

Unga studerande på gymnasial nivå

Antalet studerande som fick studiehjälp under 2009 uppgick till knappt 491 000, en marginell ökning jämfört med tidigare år.

Antalet studerande som fick inackorderingstillägg uppgick till ca 11 700 studerande 2009, varav 61 % flickor och 39 % pojkar. Jämfört med 2008 har antalet studerande med inackorderingstillägg ökat med 4 %.

Det inkomstprövade extra tillägget ökade under 2009 då ca 14 300 studerande fick sådant stöd. Det är en ökning med 7 % jämfört med tidigare år. Under 2009 lämnades extra tillägg till nästan 3 % av samtliga studerande med studiehjälp till en kostnad av närmare 83 miljoner kronor. Det är en ökning med ca 6,5 miljoner kronor jämfört med 2008.

Antalet studerande som har fått sin studiehjälp indragen på grund av otyllåten frånvaro har ökat med 40 % och uppgick under 2009 till 13 300 personer. Det motsvarar ca 3 % av det totala antalet studerande med studiehjälp. Av dem som fick sin studiehjälp indragen fick 75 % sin studiehjälp indragen i mer än en månad.

Bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan (Rg-bidrag) lämnades till 501 elever under 2009.

Vuxna studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå

Under 2009 fick ca 24 200 vuxna personer studiemedel för studier på grundskolenivå. Av dessa var 71 % kvinnor och 29 % män. Jämfört med tidigare år har antalet studerande med studiemedel på grundskolenivå ökat med närmare 6 %. Inom kommunal vuxenutbildning (komvux) hade drygt 61 % av de studerande på grundskolenivå studiemedel under läsåret 2008/09.

Under 2009 uppgick antalet personer med studiemedel för studier på gymnasial nivå till ca 104 700, vilket motsvarar en ökning med 16 % jämfört med 2008. Av dessa var 62 % kvinnor och 38 % män. Denna ökning på gymnasial nivå är den största sedan slutet av 1990-talet och bröt de senaste årens nedåtgående trend. Av dem som under 2009 studerade med studiemedel på gymnasial nivå läste ca 70 000 inom kommunal vuxenutbildning.

Under 2009 fick 177 föräldrar bidrag vid viss föräldrautbildning i teckenspråk, s.k. TUFF-ersättning.

Studierande på eftergymnasial nivå

Under 2009 studerade knappt 321 000 personer i Sverige på eftergymnasial nivå med studiemedel. Av dessa var 59 % kvinnor och 41 % män. Antalet studierande på eftergymnasial nivå ökade kraftigt med 22 000 personer jämfört med 2008. De allra flesta studiemedelstagare på eftergymnasial nivå, ca 88 %, studerade vid universitet eller högskola. Andelen studiemedelstagare som var registrerade som studierande vid yrkeshögskoleutbildning eller kvalificerad yrkesutbildning uppgick till ca 10 %. Resterande andel studerade inom mindre skolformer som t.ex. kompletterande utbildningar. Antalet studiemedelstagare på högskolenivå ökade med hela 8 % mellan 2008 och 2009.

Av studiestödstagarna på eftergymnasial nivå under 2009 hade omkring 71 % studielån, varav ca 146 000 kvinnor och 100 000 män.

Under 2008 fick drygt 18 500 personer tilläggsloan för studier på eftergymnasial nivå.

Antalet studierande som 2009 hade merkostnadsloan, för t.ex. dubbel bosättning eller resor mellan hemorten och studieorten, uppgick till ca 5 700 personer. Detta innebar en minskning för sjunde året i rad.

Genom Talboks- och punktskriftsbibliotekets försorg fick ca 1 900 högskolestudierande med synskada eller annat läshandikapp låna studielitteratur under 2009. Den genomsnittliga kostnaden per studierande var ca 25 500 kr.

Studierande utomlands

Studiehjälp för studierande under 20 år, som bedriver gymnasiala studier utomlands, lämnades till ca 950 unga studierande under 2009.

Antalet utlandsstudierande med studiemedel i eftergymnasial utbildning uppgick till drygt 30 000 studierande per år under 1998–2002. Därefter minskade antalet, och noteringen 2008 på 27 600 studierande var den lägsta sedan 2002. Den nedåtgående trenden bröts under 2009 då ca 29 400 personer fick studiemedel för eftergymnasiala studier utomlands. Av samtliga studierande med studiemedel på eftergymnasial nivå studerade därmed ca 6 % utomlands 2009.

Av de studierande på eftergymnasial nivå utgjorde gruppen free-movers, dvs. studierande som på egen hand ordnar sina studier utomlands utan stöd av avtal mellan lärosäten, den största andelen med drygt 63 %. Gruppen studierande inom ramen för utbytesprogram utgjorde ca 23 % och gruppen som läste en icke-akademisk språkkurs utgjorde knappt 14 %.

Av de utlandsstudierande på högskolenivå under 2009 studerade ca 65 % inom Europa, ca 19 % i Nordamerika, ca 8 % i Asien, ca 6 % i Oceanien och ca 1 % vardera i Sydamerika och Afrika.

Studerande med barn

Under 2009 fick ca 80 000 studerande med barn utöver studiemedel även tilläggsbidrag, vilket var en ökning med 4 000 personer jämfört med 2008. Andelen studerande med tilläggsbidrag på grundskole- och gymnasienivå var 53 respektive 29 %, medan andelen på eftergymnasial nivå var 13 %.

Låntagare

Det finns för närvarande tre olika lånesystem. Med studiemedel avses lån tagna före 1989. Studielån är lån som togs under åren 1989–2001. Annuitetslån är det nu tillämpade lånesystemet för lån tagna efter 2001. Det totala antalet låntagare i de tre återbetalningssystemen uppgår till drygt 1,4 miljoner vid utgången av 2009. Ökningen jämfört med 2008 var ca 14 000 personer. Återbetalningen av studielån ökade under 2009. Jämfört med 2008 betalades det in ca 0,7 miljarder kronor mer till CSN, totalt 12,3 miljarder kronor inklusive räntor och avgifter. Den totala studieskulden ökade under 2009 från 180 till 183 miljarder kronor.

Lånebenägenhet

Antalet studerande som tog studielån i förhållande till antalet studerande med studiebidrag, dvs. lånebenägenheten, sjönk under 2009 för tionde året i rad. Lånebenägenheten för samtliga utbildningsnivåer var 67,5 % under 2009 jämfört med 68 % 2008. Lånebenägenheten vid studier på grundskolenivå var 35 % under 2009. Motsvarande andel för de som läser på gymnasial nivå var 55 %. Utlandsstuderande är mer benägna att ta lån än studerande inom andra utbildningsformer. Under 2009 var andelen utlandsstuderande som hade studielån ca 82 %.

Ändringar i studiestödslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395). Förslaget innebär att den högre bidragsnivån inom studiemedlet ska kunna lämnas till yngre än 25 år som har särskilt behov av ett sådant stöd. Vidare föreslås en höjning av studiemedlets totalbelopp.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Propositionen

Den högre bidragsnivån inom studiemedlet ska kunna lämnas till yngre än 25 år i vissa fall

I propositionen föreslår regeringen att den högre bidragsnivån inom studiemedlet fr.o.m. den 1 januari 2011 ska kunna lämnas till studerande som är yngre än 25 år och som har särskilt behov av ett sådant stöd.

I propositionen gör regeringen vidare bedömningen att arbetslösa ungdomar i åldrarna 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning tillfälligt bör kunna få den högre bidragsnivån inom studiemedlet för studier på grundskole- eller gymnasienivå fr.o.m. den 1 januari 2011. Studiemedel med den högre bidragsnivån bör lämnas för studier som påbörjas under 2011 och lämnas till dess att slutbetyg ges på antingen grundskole- eller gymnasienivå, dock längst under tre år. Endast de ungdomar som är inskrivna i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin och som har avbrutit sina studier före halvårsskiftet 2010 bör omfattas av den tillfälliga satsningen. Studiemedel med den högre bidragsnivån lämnas inom ramen för anvisade medel och i den ordning som ansökningarna kommer in till CSN.

I sina skäl för förslag och bedömning framhåller regeringen bl.a. följande. Studiemedel består av en bidragsdel och en lånedel. Det finns två bidragsnivåer, en generell och en högre nivå. Den högre bidragsnivån kan lämnas till studerande över 25 år för studier på grundskole- och gymnasienivå och syftar till att rekrytera vuxna personer med kort tidigare utbildning till studier och därmed stärka deras ställning i arbets- och samhällslivet. Åldersgränsen på 25 år är satt för att avgränsa målgruppen för den högre bidragsnivån, vuxna studerande, från ungdomsstuderande. Regeringen anser dock i propositionen att det i vissa begränsade fall finns skäl att lämna den högre bidragsnivån även till studerande under 25 år och som har ett särskilt behov av ett sådant stöd. Det kan röra sig om arbetslösa ungdomar som står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetslösa ungdomar utan fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning har i dag mycket svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. I syfte att öka incitamenten för dessa personer att återgå till studier bedömer regeringen i propositionen att den högre bidragsnivån inom studiemedlet tillfälligt bör göras tillgänglig för arbetslösa ungdomar i åldrarna 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning. Regeringen bedömer att ca 2 000 ungdomar kommer att omfattas av satsningen under 2011.

Ett höjt totalbelopp i studiemedlet

I propositionen föreslås också att totalbeloppet i studiemedlet ska höjas för en heltidsstuderande med 498 kr per studiemånad fr.o.m. den 1 juli 2011. Regeringen anför som skäl för förslaget i huvudsak följande i propositionen. Studiemedlen är den viktigaste finansieringskällan för de flesta studerande på olika utbildningsnivåer. Studiemedel består av en bidragsdel och

en lånedel. Totalbeloppet och bidragsbeloppen är kopplade till prisbasbeloppet och beräknas per vecka. I syfte att ge de studerande en bättre ekonomisk situation föreslår regeringen att studiemedlens totalbelopp ska höjas. Totalbeloppet i studiemedlen ska enligt förslaget höjas från 4,80 % till 5,07 % av prisbasbeloppet per vecka för en heltidsstuderande fr.o.m. den 1 juli 2011. Höjningen utgörs av lån. Förslaget innebär att bidragsandelen av totalbeloppet justeras. Beloppsnivåerna är knutna till studieomfattning och ska anpassas därefter.

Motionen

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet begär i motion 2010/11: Ub425 yrkande 2 att regeringens förslag om en höjning av lånedelen i studiemedlet ska avslås.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag och avstyrker motionen.

Den högre bidragsnivån inom studiemedlet ska kunna lämnas till yngre än 25 år i vissa fall

Utskottet konstaterar i likhet med regeringen att arbetslösa ungdomar utan fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning har mycket svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar därför förslaget om en tillfällig satsning som innebär möjligheter för ungdomar under 25 år att studera med den högre bidragsnivån (i dag ca 77 % av totalbeloppet) i stället för den generella nivån (i dag ca 33 % av totalbeloppet) i syfte att öka incitamenten för att få dem att återgå till studier. Utskottet ställer sig vidare bakom bedömningen att satsningen ska omfatta arbetslösa ungdomar i åldrarna 20–24 år som är inskrivna i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin och som har avbrutit sina studier före halvårsskiftet 2010. Utskottet delar även i övrigt de bedömningar som görs i anslutning till förslaget.

Ett höjt totalbelopp i studiemedlet

Utskottet ställde sig vid behandlingen av budgetpropositionen för 2010 bakom dels en höjning av totalbeloppet i studiemedlet för heltidsstuderande med 431 kr per studiemånad, varav 40 kr utgjordes av en höjning av bidragsdelen, dels en höjning av fribeloppet med 30 000 kr (prop. 2009/10:1 utg.omr. 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127). Regeringen följer nu upp de tidigare genomförda förbättringarna av de studerandes ekonomi med ytterligare en höjning av totalbeloppet i studiemedlet. Utskottet anser i enlighet med tidigare ställningstaganden att det är viktigt att de studerande får en bättre ekonomisk situation. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att studiemedlets totalbelopp ska höjas.

Anslag m.m. under utgiftsområde 15 Studiestöd

1:1 Studiehjälp m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det anslagsbelopp som regeringen föreslagit, 3 889 203 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:1 Studiehjälp m.m.

Propositionen

Anslaget används för studiehjälp i form av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg enligt studiestödslagen (1999:1395). Vidare används anslaget för bidrag till utlandsstuderande för dagliga resor enligt särskild författning (CSNFS 1983:17).

Regeringen gör i propositionen bedömningen att en försöksverksamhet med ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan byggt på det tekniska programmet bör inledas höstterminen 2011. Försöksverksamheten innebär att antalet elever i gymnasieskolan bedöms öka något. Utgifterna för studiehjälp bedöms därmed öka med 1,6 miljoner kronor 2011.

Vidare konstaterar regeringen att antalet ungdomar i gymnasieskolan har ökat under senare år. Befolkningsframskrivningar från SCB indikerar att antalet ungdomar i de aktuella åldrarna nådde sin topp under 2009 och kommer att minska med 16 % under perioden 2009–2014. Förändringarna medför att utgifterna bedöms minska såväl för studiebidraget och inackorderingstillägget som för det extra tillägget. Sammantaget bedöms utgifterna minska med 109,5 miljoner kronor under 2011 på grund av ändrade volymer.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:1 Studiehjälp m.m. anvisar ett ramanslag på 3 889 203 000 kr för budgetåret 2011.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:2 Studiemedel m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det anslagsbelopp som regeringen föreslagit, 14 011 979 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:2 Studiemedel m.m. och avslår därmed motionsyrkanden om andra anslagsbelopp.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Propositionen

Anslaget används för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag enligt studiestödslagen (1999:1395), pensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift samt förordningen (1998:1512) om statliga ålderspensionsavgifter m.m. Anslaget 1:2 Studiemedel m.m. får även användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som har upphört.

Regeringens förslag om att den högre bidragsnivån inom studiemedlet fr.o.m. den 1 januari 2011 ska kunna lämnas till studerande som är yngre än 25 år och som har särskilt behov av ett sådant stöd (som har behandlats ovan) innebär att anslaget 1:2 Studiemedel m.m. ska ökas med 159 504 000 kr för 2011.

Regeringen beräknar och föreslår utöver den nyssnämnda ökningen av anslagsnivån följande förändringar av anslagsnivån för 2011. Regeringen har i propositionen Höstilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2) föreslagit en utökad satsning på yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) med 5 000 platser för det andra halvåret 2010. Regeringen föreslår att satsningen på yrkesvux fortsätter även under 2011 med 5 000 platser och föreslår därför att anslaget för studiemedel 2011 ökar med 232 miljoner kronor.

Riksdagen har beslutat om en tydligare prövning av studieresultat fr.o.m. den 1 juli 2010 (prop. 2009/10:141, bet. 2009/10:UbU18, rskr. 2009/10:290). Regeringen beräknar i propositionen Höstilläggsbudget för 2010 att utgifterna för studiemedel med anledning av ovanstående minskar med 22,5 miljoner kronor 2011.

Riksdagen har beslutat att studiemedelsberättigande studier på grundskole- och gymnasienivå ska kunna ingå i en etableringsplan och att en nyanländ invandrare då ska ha rätt till etableringsersättning i stället för att behöva söka studiemedel (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Etableringsreformen träder i kraft den 1 december 2010. Regeringen bedömer att utgifterna för studiemedel till följd av denna reform minskar med 19 miljoner kronor 2011.

För 2011 förväntas antalet studenter som antas till polisutbildningen sjunka. Utgifterna för studiemedel föreslås mot den bakgrunden minska med 21,2 miljoner kronor 2011.

Riksdagen har i samband med propositionen Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99, utg.omr. 15, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) beslutat att anvisa medel till en satsning i Västra Götalandsregionen på 500 nya yrkeshögskoleplatser, 500 nya platser inom yrkesvux och 500 nya högskoleplatser fr.o.m. hösten 2010 och under 2011. För 2011 innebär satsningen att anslaget för studiemedel bedöms öka med totalt 50,9 miljoner kronor.

Riksdagen har i samband med budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 16, bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126) beslutat att anvisa medel för ett antal satsningar som även berör anslaget för studiemedel 2010 och 2011. Riksdagens beslut innebär att medel har anvisats för en tillfällig satsning 2010 med 3 000 platser inom yrkeshögskolan (fr.o.m. hösten 2010), 10 000 platser inom yrkesvux 2010, varav 5 000 platser berättigar till studiemedel med det högre bidraget, samt 10 000 platser vid universitet och högskolor. Som regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2010 bör samma antal platser tillföras även för 2011. Dessa platser berättigar dock inte till studiemedel med det högre bidraget. Som en konsekvens av dessa satsningar bedöms utgifterna minska med 192,2 miljoner kronor för 2011.

Höjningen av totalbeloppet i studiemedlen fr.o.m. den 1 januari 2010 med 431 kr per studiemånad, varav höjt studiebidrag med 40 kr, samt höjningen av fribeloppet med ca 30 000 kr fr.o.m. den 1 januari 2011 bedöms innebära ökade utgifter för studiemedel med 48,4 miljoner kronor 2011 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127).

Antalet platser utökades inom yrkeshögskolan och yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning 2010 genom satsningen på utbildning med anledning av propositionen Åtgärder för jobb och omställning (prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, rskr. 2008/09:183). Dessa satsningar upphör under 2011 och innebär att utgifterna bedöms minska med 287,4 miljoner kronor 2011.

Riksdagen har med anledning av budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 16, bet. 2008/09:UbU1, rskr. 2008/09:131) beslutat att anvisa medel för yrkesutbildning inom gymnasial vuxenutbildning och inom yrkeshögskolan. Satsningarna ska fortsätta under 2011 och innebär ökade utgifter för studiemedel med 63 miljoner kronor 2011 i förhållande till budgeten för 2010. Riksdagen beslutade samtidigt att anvisa medel för speciallärarutbildning och för kompletterande utbildningar för personer med utländska examina. Även dessa satsningar ska fortsätta under 2011 och bedöms leda till att utgifterna ökar med 3,8 miljoner kronor 2011.

Jämfört med de antaganden som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2010 bedöms anslagsbelastningen minska med 564,3 miljoner kronor. Enligt beslut som fattats av regeringen höjs prisbasbeloppet 2011.

Antalet studiemedelstagare bedöms öka, och därmed bedöms utgiftsnivån öka med 636,5 miljoner kronor 2011.

Karolinska institutet fick i regleringsbrevet för 2009 i uppdrag att successivt utöka antagningen av studenter till psykologutbildningen. År 2011 motsvarar det utökade antalet platser 60 helårsstudenter. Med anledning av denna satsning föreslås anslaget öka med 2,1 miljoner kronor 2011 genom en överföring från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri.

Jämfört med 2010 bedöms utgifterna bli 56,8 miljoner kronor högre 2011 till följd av ändringen av regleringsbeloppen när det gäller den statliga ålderspensionsavgiften.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:2 Studiemedel m.m. anvisar ett ramanslag på 14 011 979 000 kr för budgetåret 2011.

Motionerna

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet begär i motion 2010/11: Ub425 yrkande 1 i denna del att riksdagen anvisar 937 500 000 kr mer till anslaget 1:2 Studiemedel m.m. än vad regeringen anslagit. I det högre anslagsbeloppet ingår en höjning av bidragsdelen i studiemedlet med 100 kr per studiemånad vid heltidsstudier. Vidare omfattar anslagshöjningen ett förslag om ett höjt tilläggsbidrag med 25 % för studerande med barn. Utöver detta avsätts medel på anslaget för att finansiera kostnaderna för studiemedel m.m. för de utbildningsplatser som föreslås inom utgiftsområde 16.

I samma motion yrkande 4 begärs att regeringen ska återkomma med lagförslag med ändringar i studiestödslagen (1999:1395) i enlighet med den höjning av bidragsdelen som föreslås.

Sverigedemokraterna föreslår i motion 2010/11:Ub460 att riksdagen anvisar 248 954 000 kr mer till anslaget 1:2 Studiemedel m.m. än vad regeringen anslagit. Det högre anslagsbeloppet omfattar en höjning med 50 % av det tilläggsbidrag som kan ges till studerande med barn. Vidare innebär ett förslag inom utgiftsområde 16 om ett ökat antal komvuxplatser en ökning av anslaget för studiemedel.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens tidigare och nu aktuella satsningar på nya utbildningsplatser. Dessa satsningar är väl avvägda. Utskottet kan för närvarande inte se något behov av en höjning av det tilläggsbidrag som kan ges till studenter med barn utöver ordinarie studiemedel. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionerna.

1:3 Studiemedelsräntor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det anslagsbelopp som regeringen föreslagit, 5 142 637 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:3 Studiemedelsräntor m.m. och avslår därmed ett motionsyrkande om annat anslagsbelopp.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Propositionen

Anslaget används för utgifter för räntor på studielån som tagits upp i Riksgäldskontoret. Inbetalda räntor redovisas mot inkomsttitel och uppgick till 5 miljarder kronor 2009. Anslaget används dessutom för utgifter till följd av avskrivningar av studielån.

Regeringens förslag om att totalbeloppet i studiemedlet ska höjas fr.o.m. den 1 juli 2011 (som har behandlats ovan) innebär att anslaget 1:3 Studiemedelsräntor m.m. ska ökas med 12 496 000 kr.

Regeringen beräknar och föreslår utöver den nyssnämnda ökningen av anslagsnivån följande förändringar av anslagsnivån för 2011.

I propositionen Höstilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2) har regeringen föreslagit en utökad satsning på yrkesvux för andra halvåret 2010. Regeringen anser att satsningen på yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) ska fortsätta även 2011. Anslaget för studiemedelsräntor bedöms 2011 öka med 8 miljoner kronor.

Riksdagen har beslutat att studiemedelsberättigande studier på grundskole- och gymnasienivå ska kunna ingå i en etableringsplan och att en nyanländ invandrare då ska ha rätt till etableringsersättning i stället för att behöva söka studiemedel (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Regeringen bedömer att utgifterna för studiemedelsräntor kommer att minska med 1 miljon kronor 2011.

För 2011 förväntas antalet studenter som antas till polisutbildningen sjunka, varför utgifterna för studiemedelsräntor bedöms minska med 2,5 miljoner kronor 2011.

Riksdagen har i samband med vårtilläggsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, utg.omr. 15, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) beslutat att anvisa medel till en satsning i Västra Götalandsregionen på 500 nya yrkeshögskoleplatser, 500 nya platser inom yrkesutbildning inom yrkesvux och 500 nya högskoleplatser under 2010–2011. För 2011 innebär satsningen att anslaget bedöms öka med ytterligare 0,4 miljoner kronor.

Riksdagen har i samband med budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 16, bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126) beslutat om medel som berör anslaget för studiemedelsräntor 2010 och 2011 för en tillfällig satsning 2010 med 3 000 platser inom yrkeshögskolan, 10 000 platser inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning 2010 samt 10 000

platser vid universitet och högskolor. Regeringen bedömde att samma antal platser bör tillföras även för 2011. Anslaget bedöms för dessa satsningar öka med 36,7 miljoner kronor för 2011.

Höjningen av totalbeloppet i studiemedlen fr.o.m. den 1 januari 2010 och höjningen av fribeloppet fr.o.m. den 1 januari 2011 innebär ökade utgifter för studiemedelsröntor med 19,2 miljoner kronor 2011.

Utöver ökningen av platser som hänvisas till ovan har platserna inom yrkeshögskolan och yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning ökat 2010 genom den satsning på utbildning som riksdagen beslutat enligt regeringens förslag i propositionen Åtgärder för jobb och omställning (prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, rskr. 2008/09:183). Dessa satsningar som upphör under 2011 bedöms innebära en ökning av utgifterna för studiemedelsröntor 2011 med 15,4 miljoner kronor.

Riksdagen har med anledning av budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 16, bet. 2008/09:UbU1, rskr. 2008/09:131) beslutat att anvisa medel för yrkesutbildning inom gymnasial vuxenutbildning och inom yrkeshögskolan. Satsningarna, som fortsätter under 2011, innebär ökade utgifter för studiemedelsröntor på 12,1 miljoner kronor 2011.

Riksdagen har även anvisat medel för specialläroutbildning och för kompletterande utbildningar för personer med utländska examina. Budgeteffekten av dessa satsningar bedöms 2011 medföra behov av en ökning av anslaget med 1,7 miljoner kronor.

De makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna för studiemedelsröntorna är nivån på upplåningsräntan i Riksgäldskontoret och prisbasbeloppet. Förändringar av upplåningsräntan och prisbasbelopp jämfört med antaganden i budgetpropositionen för 2010 ger den sammantagna effekten att utgifterna bedöms minska med 456,4 miljoner kronor 2011. Den främsta anledningen till att utgifterna beräknas minska är att upplåningsräntan bedöms bli lägre jämfört med räntan för 2010 så som den beräknades i budgetpropositionen för 2010.

Trots att den utestående skulden för studielån i Riksgäldskontoret beräknas fortsätta att öka under de kommande åren bedöms ränteutgifterna minska med motsvarande 293,3 miljoner kronor 2011. Anslaget för studiemedelsröntor omfattar även avskrivningar av studielån. Utgifterna för avskrivning har ökat de senaste åren och beräknas öka även under 2011.

Karolinska institutet kommer att ha utökat antagningen av studenter till psykologutbildningen med motsvarande 60 helårsstudenter 2011. Med anledning av denna satsning föreslås anslaget öka med 90 000 kr genom en överföring från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:3 Studiemedelsröntor m.m. anvisar ett ramanslag på 5 142 637 000 kr för budgetåret 2011.

Motionen

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet begär i motion 2010/11: Ub425 yrkande 1 i denna del att riksdagen anvisar 12 000 000 kr mindre till anslaget 1:3 Studiemedelsröntor m.m. än vad regeringen anslagit. Anslagsminskningen är en konsekvens av att regeringens förslag om en höjning av lånedelen i studiemedlet avvisas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslaget om en höjning av lånedelen i studiemedlet och tillstyrker mot den bakgrunden regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionen.

1:4 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det anslagsbelopp som regeringen föreslagit, 61 150 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:4 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk.

Propositionen

Anslaget används för utgifter för bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan, s.k. Rg-bidrag. Bidraget lämnas till döva och hörselskadade elever vid riksgymnasierna i Örebro för kostnader för resor och boende. Motsvarande gäller för svårt rörelsehindrade elever vid den särskilt anpassade gymnasiala utbildningen i Göteborg, Kristianstad, Stockholm och Umeå. Anslaget används även för utgifter för bidrag till teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, s.k. TUFF-ersättning. Utgifterna för TUFF är beroende av anvisade medel och efterfrågan på detta stöd.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 1:4 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk anvisar ett ramanslag på 61 150 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det anslagsbelopp som regeringen föreslagit, 31 000 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 000 000 kr under 2012.

Propositionen

Anslaget används för utgifter för produktion av studielitteratur för högskolestuderande som är synskadade, rörelsehindrade eller dyslektiker och utvecklingsprojekt i syfte att effektivisera produktionsmetoder. Anslaget disponeras av Talboks- och punktskriftsbiblioteket som i samverkan med andra bibliotek ska förse synskadade och andra läshandikappade med litteratur. Utgiften påverkas bl.a. av antalet studenter med funktionsnedsättning som begär anpassad studielitteratur.

Efterfrågan på talböcker var mycket hög under 2009, vilket innebar att utgifterna blev 2,3 miljoner kronor högre än anvisade medel. Första halvåret 2010 redovisar myndigheten en något lägre efterfrågan på talböcker än vid samma tid 2009. Myndigheten räknar med att de framställda talbokskopieringarna kommer att minska jämfört med 2010 och att utlåningen av talbokskopior kommer att öka genom enskild nedladdning. För att täcka det underskott som uppstod 2009 föreslår regeringen att anslaget ökas med 1 miljon kronor 2011 och beräknar samma ökning även för 2012. Enligt förslaget ska det finansieras genom att anslaget 1:7 Överklagandenämnden för studiestöd minskas med motsvarande belopp. För 2011 bedöms utgiften för produktion av studielitteratur vara relativt oförändrad jämfört med 2010.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål anvisar ett ramanslag på 31 000 000 kr för budgetåret 2011.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 000 000 kr under 2012.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

1:6 Centrala studiestödsnämnden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det anslagsbelopp som regeringen föreslagit, 324 106 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:6 Centrala studiestödsnämnden m.m.

Riksdagen godkänner att det under 2011 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för studielån intill ett belopp om 172 300 000 000 kr.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Propositionen

Anslaget används för Centrala studiestödsnämndens (CSN) förvaltningskostnader.

Riksdagen beslutade med anledning av budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 16, bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126) om förändringar av studiemedlet. Dessa förändringar finansieras delvis genom höjda avgifter för låntagare och för återbetalare med betalningspåminnelse. Avgiftshöjningen bedömdes ge ökade inkomster på ca 100 miljoner kronor per år. På grund av förskjutning i inbetalningen av de höjda påminnelsebeloppen beräknas intäkterna bli 12,1 miljoner kronor lägre än vad som budgeterats för 2010. Enligt CSN:s regleringsbrev ska avgiftsintäkterna bidra till verksamhetens finansiering. Anslaget har därför fr.o.m. 2010 minskats med 100 miljoner kronor per år, samma belopp som den förväntade avgiftsökningen. Genom de höjda avgifterna utgörs nära 60 % av CSN:s finansiering av avgifter.

Anslaget föreslås vidare minska med 140 000 kr till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Med anledning av riksdagens beslutade satsning på utbildning i propositionen Åtgärder för jobb och omställning (prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, rskr. 2008/09:183) föreslås anslaget öka med 2 miljoner kronor 2011.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:6 Centrala studiestödsnämnden m.m. anvisar ett ramanslag på 324 106 000 kr för budgetåret 2011. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 1,2 % för pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår också att riksdagen godkänner att det under 2011 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för studielån intill ett belopp om 172 300 000 000 kr. Regeringen anger som skäl för förslaget att den totala skulden för studielån hos Riksgäldskontoret beräknas uppgå till ca 164 955 000 000 kr vid utgången av 2010 för studielån tagna efter 1988. För 2011 beräknas nettouplåningen till omkring 7 337 000 000 kr, avskrivningar till 351 000 000 kr och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret till 85 000 000 kr. Det totala lånebehovet bedöms därmed bli ca 172 300 000 000 kr.

Motionen

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet begär i motion 2010/11: Ub425 yrkande 3 att riksdagen inte ska godkänna att lån tas upp i Riksgäldskontoret för studielån intill ett belopp av 172 300 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och förslag om att det under 2011 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för studielån intill ett belopp av 172 300 000 000 kr. Utskottet avstyrker därmed motionen.

1:7 Överklagandenämnden för studiestöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det anslagsbelopp som regeringen föreslagit, 12 060 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:7 Överklagandenämnden för studiestöd.

Propositionen

Anslaget används för Överklagandenämnden för studiestöds förvaltningskostnader.

För att täcka det underskott som uppstod 2009 på anslaget 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål föreslår regeringen att anslaget ökar med 1 miljon kronor 2011 och beräknar samma ökning även för 2012. Enligt förslaget ska det finansieras genom att anslaget 1:7 Överklagandenämnden för studiestöd minskar med motsvarande belopp.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslag 1:7 Överklagandenämnden för studiestöd anvisar ett ramanslag på 12 060 000 kr för budgetåret 2011. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 0,5 % för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Anslag under utgiftsområde 15 Studiestöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar regeringens förslag om medelsanvisning till anslag under utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2011.

Regeringens och motionärernas förslag

En sammanställning av regeringens och motionärernas budgetförslag för utgiftsområde 15 Studiestöd finns i *bilaga 2* i detta betänkande. Utskottet har i avsnitten om anslagen under utgiftsområde 15 redogjort för innehållet i förslagen.

Utskottets ställningstagande

I de föregående avsnitten har utskottet redovisat sin bedömning av regeringens och motionärernas förslag inom olika delar av utgiftsområdet och där tagit ställning till samtliga berörda yrkanden. Utskottet har tillstyrkt regeringens förslag.

Utskottet föreslår att riksdagen för budgetåret 2011 anvisar anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd enligt regeringens förslag till medelsanvisning.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. under utgiftsområde 15 Studiestöd, punkt 2 (S, MP, V)

Mikael Damberg (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Rossana Dinamarca (V) och Adnan Dibrani (S) anför:

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i en gemensam vår-motion och i en gemensam regeringsplattform presenterat vår politik för en ny färdriktning för Sverige. I valet fick vare sig den borgerliga alliansen eller vi rödgröna egen majoritet i riksdagen. Den sittande regeringen har valt att fortsätta i minoritet. Vi har valt att fullfölja vårt åtagande mot de väljare som röstade rödgrönt och har därför lagt fram ett gemensamt alternativ till regeringens budgetförslag, baserat på våra vallöften.

Målet för vår politik är att Sverige ska vara ett jämlikt land. Ska målet kunna nås behöver fler möjligheter skapas. Barnens framtid ska inte avgöras av vad föräldrarna tjänar eller var man bor. Utbildning och trygghet ska vara för alla, så att vi kan utvecklas, genom hela livet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka både sina egna liv och samhällsutvecklingen i stort. Ingen ska hindras av diskriminering. Alla ska kunna förverkliga sina drömmar och utveckla sina förmågor.

Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja till vara. Där vi bryr oss om varandra och där man kan känna sig trygg. Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag, och därmed jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens. Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. För att minska klyftorna mellan kvinnor och män behöver en rad strukturella reformer genomföras. De ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Att hålla samman Sverige är det viktigaste uppdraget för oss rödgröna partier.

I dag går utvecklingen i motsatt riktning. Unga möter stängda dörrar. Långtidsarbetslösheten biter sig fast på farligt höga nivåer. Svårt sjuka människor görs försäkringslösa. Klyftorna ökar, både mellan människor med höga och låga inkomster och mellan män och kvinnor. Den här utvecklingen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. På längre sikt hotar den förutsättningarna för jobb och ekonomisk utveckling.

Men det går att byta färdriktning. Det finns många företag som ropar efter arbetskraft, men inte hittar rätt kompetens – samtidigt som det finns många unga som inte vill något hellre än att jobba. Det finns stora investeringar som behöver göras i kollektivtrafik, järnvägar, bostäder, energieffektivisering och förnybar energi för att möta klimatutmaningen och göra Sverige till världsledande på grön omställning och miljöteknik – och

många positiva följd effekter i jobb och ekonomisk utveckling om vi tar vara på möjligheterna. Det finns så mycket kreativitet, engagemang och framtidstro – bara alla får chansen att växa.

Ett långsiktigt hållbart Sverige är ett framgångsrikt Sverige där vi är beredda att ta ansvar. För ekonomin, för jobben, för skolan, vården och omsorgen. För trygghet i livets olika skeden, för miljön och för kommande generationer. För oss är öppna gränser en förutsättning för en ansvarsfull ekonomisk politik. En öppnare värld där människor ges möjlighet att söka arbete i andra länder och där solidaritet och rätten att söka skydd undan förföljelse är självklar.

Sverige ska tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Reformerna ska bara genomföras om det statsfinansiella läget så tillåter. De budgetpolitiska målen ska ligga fast. Vi lovar att inte sänka skatterna på lånade pengar. Vi vill att regeringen tillsätter en jämlikhetskommission för att analysera skillnader i livsvillkor och föreslå förändringar för att öka den sociala rörligheten.

Ett modernt välfärdsland där jobben, miljön och minskade klyftor sätts först – det är vårt framtidsland.

Riksdagen har fattat beslut om att de ramar som återfinns i regeringens budgetproposition inte får överskridas. Däremot återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas.

Vi har högre ambitioner än regeringen på utgiftsområde 15 Studiestöd. Därmed väljer vi att lägga ett särskilt yttrande som redovisar hur vi vill se inriktningen på politiken inom utgiftsområdet.

Vi vill att fler ska få möjlighet att studera vidare, i både komvux, yrkes- högskola och högskola. Många studenter upplever sin ekonomiska situation som pressad. Redan 2011 avsätter vi därför resurser för att höja bidragsdelen i studiemedlet för en heltidsstuderande med 100 kr per studiemånad. Om det finns utrymme för ytterligare reformer under mandatperioden vill vi höja studiemedlet med 600 kr per studiemånad, varav 400 kr avser en höjning av bidragsdelen och 200 kr en höjning av lånedelen. Vi vill också höja tilläggsbidraget för studenter med barn med 25 %. En ytterligare höjning av studiemedlet kan behövas på sikt. Utöver detta föreslår vi att det avsätts medel på anslaget för att finansiera kostnaderna för studiemedel m.m. för de utbildningsplatser som vi föreslår inom utgiftsområde 16. Sammantaget föreslår vi att det avsätts 937 500 000 kr mer för 2011 än regeringen på anslaget 1:2 Studiemedel m.m.

Mot bakgrund av att vi avvisar regeringens föreslagna höjning av lånedelen i studiemedlet föreslår vi att det avsätts 12 000 000 kr mindre än regeringen på anslaget 1:3 Studiemedelsräntor.

2. Anslag m.m. under utgiftsområde 15 Studiestöd, punkt 2 (SD)

Richard Jomshof (SD) anför:

Sverigedemokraterna vill höja tilläggsbidraget som ges till studerande som har vårdnaden om barn under 18 år med 50 %. I och med förslaget att utöka antalet komvuxplatser föreslår vi att det även avsätts medel till anslaget för studiemedel. Minskad invandring leder därtill även till minskade studiebidragsutbetalningar. Totalt innebär detta att anslaget 1:2 Studiemedel m.m. tillförs 248 954 000 kr utöver vad regeringen har anslagit för 2011.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:1 Budgetpropositionen för 2011 utgiftsområde 15:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestöds-lagen (1999:1395) (avsnitt 2.1, 3.9.2 och 3.9.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.9.5).
3. Riksdagen godkänner att det under 2011 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för studielån till ett belopp om 172 300 000 000 kronor (avsnitt 3.9.6).
4. Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd i enlighet med uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Ub425 av Mikael Damberg m.fl. (S, MP, V):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd enligt uppställning:

Tabellen återfinns på sidan 1 i motionen.

2. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 2.1, 3.9.2 och 3.9.3 i propositionen).
3. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om att godkänna att det under 2011 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för studielån till ett belopp om 172 300 000 000 kr (avsnitt 3.9.6 i propositionen).
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) i enlighet med vad som anges i motionen.

2010/11:Ub460 av Johnny Skalin och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 15 Studiestöd 248 954 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2011 eller således 23 721 089 000 kr.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens förslag

Anslagsförslag för 2011 under utgiftsområde 15
Studiestöd*Tusental kronor*

Anslag (ramanslag)	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag	
		S MP V	SD
1:1 Studiehjälp m.m.	3 889 203		
1:2 Studiemedel m.m.	14 011 979	+937 500	+248 954
1:3 Studiemedelsräntor m.m.	5 142 637	-12 000	
1:4 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	61 150		
1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	31 000		
1:6 Centrala studiestödsnämnden m.m.	324 106		
1:7 Överklagandenämnden för studiestöd	12 060		
Summa för utgiftsområdet	23 472 135	+925 500	+248 954

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2011 under
utgiftsområde 15 Studiestöd

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning. Företrädarna för S, MP, V och SD har avstått från att ta ställning i beslutet om anslag (se särskilda yttrandena 1 och 2).

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)	Utskottets förslag
1:1 Studiehjälp m.m.	3 889 203
1:2 Studiemedel m.m.	14 011 979
1:3 Studiemedelsräntor m.m.	5 142 637
1:4 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	61 150
1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	31 000
1:6 Centrala studiestödsnämnden m.m.	324 106
1:7 Överklagandenämnden för studiestöd	12 060
Summa för utgiftsområdet	23 472 135

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 och 13 §§ studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §¹

Studiemedel får lämnas med ett belopp som för varje vecka då den studerande har rätt till studiemedel utgör

1. 4,8 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,
2. 3,6 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och
3. 2,4 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

1. 5,07 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,
2. 3,80 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och
3. 2,54 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

Första stycket gäller bara om något annat inte följer av 14, 15, 16, 17, 18 eller 20 §.

13 §²

Till studerande i sådan utbildning som avses i 2 § andra stycket får studiebidrag lämnas med ett högre belopp per vecka, nämligen med

¹ Senaste lydelse 2009:1535.

² Senaste lydelse 2009:1535.

1. 3,70 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,
2. 2,77 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och
3. 1,85 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

Det högre bidragsbeloppet får lämnas från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år. En studerande som tidigare har fått det högre bidragsbeloppet för en viss utbildning och som fortsätter denna utbildning har förtur till det högre beloppet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *meddela* föreskrifter om de förutsättningar som i övrigt ska gälla för att en studerande ska ha rätt till det högre bidragsbeloppet. *Regeringen får föreskriva att det högre bidragsbeloppet får lämnas även för studier i sådan utbildning som avses i 2 § första stycket, om det finns särskilda skäl.*

Det högre bidragsbeloppet får lämnas från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år. En studerande som tidigare har fått det högre bidragsbeloppet för en viss utbildning och som fortsätter denna utbildning har förtur till det högre beloppet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om de förutsättningar som i övrigt ska gälla för att en studerande ska ha rätt till det högre bidragsbeloppet.

Regeringen meddelar föreskrifter om att det högre bidragsbeloppet får lämnas även för studier i sådan utbildning som avses i 2 § första stycket, om det finns särskilda skäl. Regeringen meddelar också föreskrifter om att det högre bidragsbeloppet får lämnas även till studerande som är yngre än 25 år och som har särskilt behov av ett sådant stöd.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 i fråga om 3 kap. 13 § och i övrigt den 1 juli 2011.
 2. Bestämmelsen i 3 kap. 11 § i sin nya lydelse tillämpas i fråga om studiemedel som lämnas för tid från och med den 1 juli 2011.